

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Euroopan komissio
Kilpailun pääosasto
State aid registry
1049 Brussel
Ref.: HT 5224

Kirje
4.10.2019

Asianumero
VN/7659/2019

1/4

Viite Ref.: HT 5224

VALTIONTUKIEN YLEISEN RYHMÄPOIKKEUSASETUKSEN MUUTTAMINEN

Komissio käynnisti 26.6.2019 julkisen kuulemisen komission asetusluonnoksesta tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014 muuttamisesta (yleinen ryhmäpoikkeusasetus, RPA).

Suomessa työ- ja elinkeinoministeriön työllisyys ja toimivat markkinat-osasto toimii koordinoivana viranomaisena EU:n valtiontukisääntelyyn liittyvissä asioissa. Vastauksena komission kilpailun pääosaston julkiseen kuulemiseen ministeriö lähettää ohessa Suomen huomautukset kyseisen asetuksen uudistamiseksi.

Antti Neimala
Osastopäällikkö, ylijhtaja

Niina Puolusmäki
Johtava asiantuntija

LIITTEET

Suomen huomautukset

Liite

Suomen huomautukset komission ehdotuksesta valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muuttamisesta

Ehdotetulla ryhmäpoikkeusasetusta (RPA) koskevalla muutoksella vapautettaisiin seuraavat kolme tukimuotoa ennakoilmoitusvelvollisuudesta.

- InvestEU-rahastosta tuettaviin rahoitustuotteisiin liittyvä kansallinen rahoitus;
- tutkimus-, kehitys- ja innovointihankkeet, jotka ovat saaneet Horisontti 2020 -ohjelman tai Horisontti Eurooppa -ohjelman nojalla huippuosaamismerkkin, sekä Horisontti 2020 -ohjelman tai Horisontti Eurooppa -ohjelmasta yhteisrahoitetut hankkeet ja tiimiyyttämistoimet;
- Euroopan alueellinen yhteistyö -hankkeet.

Lisäksi ehdotukseen sisältyy useita muita muutoksia.

Kanta ehdotukseen yleisesti

Suomi pitää ehdotusta pääosin kannatettavana. Ehdotus yksinkertaistaisi ja tehostaisi valtiontukien valvontaa EU:ssa laajentamalla ilmoitusvelvollisuudesta poikkeuksen saaneiden tukitoimenpiteiden joukkoa kohdennetusti. Ehdotus myös helpottaisi kansallisen ja EU-rahoituksen yhdistämistä, mitä voidaan pitää kannatettavana.

Suomi pitää tärkeänä, että ryhmäpoikkeusasetuksen laajentaminen ja asetuksen yleisten soveltamiskriteerien keventäminen eivät aiheuta merkittäviä kilpailua vääristäviä vaikutuksia ja tukikilpailua sisämarkkinoilla. Yleislähtökohdan tulee olla, että ryhmäpoikkeusasetuksella vapautetaan ilmoitusvelvollisuudesta vain sellaiset tukitoimenpiteet, joiden kilpailua vääristävät vaikutukset ovat rajalliset.

Suomi pitää tärkeänä, että sääntelyn kilpailu- ja markkinavaikutuksia tulisi seurata, jotta voidaan varmistua suojaavien toimenpiteiden riittävydestä suhteessa myönnettyihin kevennyksiin.

Keskeisimmät yleisiin RPA-sääntöihin tehtävät kevennykset

Asetusluonnoksen yleisten sääntöjen muutokset koskevat seuraavia osa-alueita kohdennetusti kolmen ilmoitusvelvollisuudesta vapautettavan tukimuodon osalta: 1) tuen myöntämisen salliminen vaikeuksissa olevalle yritykselle, 2) ns. Deggendorf-ehtoa ja 3) tuen kannustavaa vaikutusta ja 4) tuen kasautumista koskevan kriteerin soveltamatta jättämistä ja 5) tuen läpinäkyvyyttä.

Suomi ei pidä täysin perusteltuna sitä, että esitetyn mukaisesti ryhmäpoikkeusasetuksessa luovutettaisiin RPA:n keskeisistä yleisistä säännöistä tukea myönnettäessä, vaikkakin rajausta koskisi vain rajattuja rahoitusinstrumentteja (InvestEU). Ehdotettu sääntely rikkoisi ryhmäpoikkeusasetuksen yhdenmukaisuutta ja heikentäisi tiukan ja kohdennetun valtiontukipolitiikan noudattamista.

On keskeistä, että rajattujen ja kohdennettujen sääntökevennysten kohteena oleviin tukiin sisältyy riittävän vahvoja kilpailua suojaavia toimenpiteitä EU:n rahoitusohjelmien tasolla. Suomen käsityksen mukaan esimerkiksi Deggendorf-ehtoa ei nykyisellään tarkastella EU-rahoitusohjelmien yhteydessä ja Suomen näkemyksen mukaan jatkossakin tämä olisi perusteltua. Asetusluonnoksessa ja valmisteluasiakirjoissa on kuvattu toimenpiteitä, jotka suojaavat kilpailua vääristymiseltä ja estävät haitallisia vaikutuksia ovat kuvauksiltaan suhteellisen pintapuolisia ja

yleisluonteisia. *Suomi pitää tarpeellisena, että asetusluonnoksessa kuvataan ehdotettua tarkemmin kilpailua suojaavat toimenpiteet. Lisäksi sääntelyn kilpailu- ja markkinavaikutuksia tulisi seurata, jotta voidaan varmistua suojaavien toimenpiteiden riittävydestä suhteessa myönnettyihin kevennyksiin.*

Edellä kuvattujen ryhmäpoikkeuksien laajennusta koskevien tukimuotojen osalta asetuksen edellyttämä valtiontukisääntelyn yksinkertaistaminen ja kevennykset ryhmäpoikkeusasetuksen yleisiin säännöksiin voivat lisätä riskiä kilpailun vääristymistä kansallisesti ja sisämarkkinoilla. Myös enimmäistukitasojen/tuen enimmäismäärien sekä notifiointikynnysarvojen nostaminen on omiaan vaikuttamaan samansuuntaisesti.

Hallinnollisen taakan väheneminen

Euroopan alueellisen yhteistyön osalta Interreg-ohjelmissa myönnetty valtiontuki on määrältään usein hyvin pientä, joten esitetty muutos vähentäisi valtiontukien käsittelyyn liittyvää hallinnollista taakkaa sekä tuensaajien että hallintoviranomaisen näkökulmasta. Nykyisellään tukea myönnetään pääasiassa vähämerkityksellisenä (de minimis) –tukena, jolloin hallintoviranomainen pyytää yrityksiä selvittämään saamiaan tukia ja niiden ilmoitusten perusteella seuraa tukien kasautumista. Muutoksen myötä hallinnollinen työ vähenisi, mikä on kannatettavaa.

Ryhmäpoikkeusasetuksen muutos keventäisi EU:n valtiontukimenettelyä kun em. tukiin nykyisellään liittyvä ennakoilmoitusvelvollisuus poistettaisiin ja menettelyihin tuotaisiin kevennyksiä.

Asetusluonnoksen yksityiskohtaiset ehdotukset

Suomi nostaa esille seuraavat yksityiskohtaiset huomiot, joita jatkovalmistelussa voitaisiin selkeyttää ja kehittää toimivimmaksi.

1. Yleiset määritelmät

Artikla 2 alakohdat 83a–86 (teknologisen valmiustason luokitukset TRL). Suomi pitää ehdotusta teknologisen valmiustason –luokitusten (jäljempänä TRL) käyttöönotosta tukiviranomaisen toimintaa jossain määrin hankaloittavana. Tietyissä tilanteissa TRL-tasoilla pystytään kyllä luonnehtimaan kehityksen nyky- ja tavoitetilaa, mutta monissa yhteyksissä TRL-tasojen käyttämisestä ei ole lisähyötyä tai ne lisäävät kompleksisuutta. TRL-tasot sopivat parhaiten niihin tilanteisiin, joissa kyse on teknologian melko lineaarisesta kehittymisestä. Kun taas esimerkiksi palveluiden kehittämisen luonnehtimisessa ajaututaan nopeasti hankeluuksiin TRL-tasojä käyttämällä. TRL-tasojen taustalla oleva oletama lineaarisesta kehittämisestä on jossain määrin vanhahtava. *Suomi ehdottaa, että TRL-luokituksista luovutaan ja määritelmä pidetään muutoin ennallaan.*

2. InvestEU-rahaston tukea koskeva sääntely

Artiklan 56 e artiklan 1 kohdan c-alakohdan mukaan takuumaksu voi olla nolla eli takuumaksua ei tarvitse välttämättä periä. Suomi kiinnittää huomiota, että kun tuki-instrumentit koskevat takaisinmaksettavia rahoitusvälineitä niin olisi tarpeen selkeyttää, miksi niihin ei tulisi sisällyttää välttämättä edes pientä vähimmäismaksua tilanteessa, jossa yleisiin sääntöihin tehdään kevennyksiä mm. kannustavan vaikutuksen osalta.

Artiklan 56 e kohdan 11 alakohta a (Pk-yritykset ja pienet tai innovatiiviset midcap-yritykset). Suomi katsoo, että kynnysarvo lopulliselle tuensaajalle myönnetyn kokonaisrahoituksen nimellismääräinen enimmäismäärä 30 milj. euroa vaikuttaa lähtökohtaisesti suurehkolta määrältä, vaikka kyse on rahoituksen kokonaismäärästä, ei siis tuen määrästä. Esimerkiksi voimassaolevan ryhmäpoikkeusasetuksen 21 artiklan mukainen tuen enimmäismäärä on 15 milj. euroa.

Artikla 56 f. Esitöissä olisi tarve tarkentaa perustetta sille, miksi tuensaajiin ei sovelleta mitään rajoituksia (kelpoisuusvaatimuksia) ja lisäksi tuet ovat myös yleisten RPA-säännösten kevenysten piirissä.

3. Huippuosaamismerkkiä ja Horisontti-rahoitusta koskeva sääntely

Huippuosaamismerkkin käytön laajentaminen on kannatettavaa, koska se mahdollistaa hankkeiden EU-tasoisien asiantuntija-arviointien käytön kansallista rahoitusta harkittaessa.

Suomi katsoo tarpeelliseksi huomauttaa myös, että kansallisen rahoituksen tavoitteet voivat poiketa osittain EU-tason rahoituksen tavoitteista. Aina ei ole perusteltua rahoittaa niitä yrityksiä, jotka ovat saaneet huippuosaamismerkkin, koska nämä yritykset eivät välttämättä ole kasvuyrityksiä, joille kansallista rahoitus on pääosin suunnattu. Huippuosaamismerkkin kautta saadaan laadukkaita tuloksia, mutta huippuosaamismerkissä ei mitata onko rahoituksen saajalla kyvykkyyttä hyödyntää kaupallisesti tuloksia. Monesti rahoituksella halutaan tukea kaupallistettavia TKI-tuloksia ja yritysten kasvupolkuja. Suomi pitää tärkeänä, että tapauskohtainen harkinta säilyy.

Suomi toteaa, että ryhmäpoikkeusasetuksessa (artikla 25b) ehdotetut enimmäistukitasot ryhmäpoikkeusasetuksen horisontaalista TKI-sääntelyä korkeammat. Esimerkiksi kokeellisen kehittämisen osalta julkisen rahoituksen osuus voi olla 70 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Suomi pitää tärkeänä, että komissio jatkovalmistelun yhteydessä kuvaa nykyistä tarkemmin perusteet enimmäistukitasojen nostolle sekä arvioi asiaa sisämarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta.